

Managementletter 2023

Gemeente Vlaardingen

Aan het college van
burgemeester en wethouders
van de gemeente Vlaardingen
Postbus 1002
3130 EB VLAARDINGEN

Onderwerp
Managementletter 2023

Datum
21 december 2023

Ons kenmerk
23125282A5.01/LR

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9830
www.deloitte.nl

Geacht college,

Hierbij brengen wij verslag uit van de bevindingen naar aanleiding van de recentelijk afgesloten interim-controle. De aanpak en de aandachtspunten van deze tussentijdse controle, die wij hebben uitgevoerd in aanloop naar de controle van de jaarrekening 2023 van de gemeente Vlaardingen, zijn vastgelegd in het auditplan 2023.

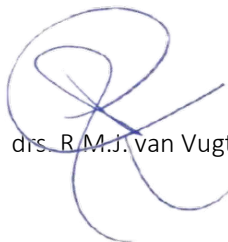
Wij benadrukken dat de interim-controle primair is gericht op de analyse en evaluatie van de interne-beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van administratieve organisatie en interne controle, voor zover deze relevant zijn voor de jaarrekeningcontrole. Dit dient als basis voor het komen tot een oordeel over de getrouwheid van de in de jaarrekening 2023 opgenomen informatie. Het voorgaande impliceert dat onze werkzaamheden niet de hele interne-beheersingsomgeving van de gemeente Vlaardingen omvatten. Tevens heeft de interim-controle als doel om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2023 te signaleren en onder uw aandacht te brengen.

Wij merken op dat deze managementletter is opgesteld ten behoeve van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vlaardingen en niet zonder onze voorafgaande toestemming aan derden mag worden verstrekt.

Wij hebben deze rapportage reeds besproken met de wethouder financiën, de gemeentesecretaris, de directeur bedrijfsvoering, de concerncontroller en de teammanager financiën. Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en danken u en uw medewerkers voor de samenwerking tijdens de interim-controle en bij de totstandkoming van deze managementletter.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. R.M.J. van Vugt RA

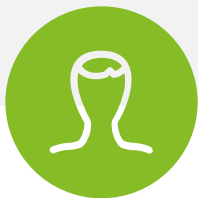
Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is een zogenoemde affiliate van Deloitte NSE LLP en maakt onderdeel uit van het internationale netwerk van Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Staat van de interne beheersing	4
Bevindingen IT	9
Rechtmatigheidsverantwoording	11
Speerpunten auditcommissie	16
Follow-up van onze eerdere bevindingen	18
Bijlage	26

Contact

Wij beantwoorden graag uw vragen over deze managementletter:

Rein-Aart van Vugt

Partner
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 1108
rvanvugt@deloitte.nl

Anne-Margriet de Winter

Senior Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 2180
amdewinter@deloitte.nl

Bram Bikker

Junior Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 4521
bbikker@deloitte.nl

Staat van de interne beheersing

Staat van de interne beheersing

1. Algemeen beeld van de interne beheersing

In onze voorgaande rapportages hebben wij u reeds gewezen op het feit dat gemeenten in toenemende mate voor uitdagingen komen te staan, die elkaar in een rap tempo opvolgen. Hierbij kunt u onder andere denken aan de opvangproblematiek, de woningbouwopgave, de klimaattransitie (verduurzaming), de mobiliteitsopgave, maar ook de toename van en veranderingen in de wet- en regelgeving, inzake onder andere de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023 en het sterk groeiende aantal SiSa-regelingen waar gemeenten verantwoording over moeten afleggen. Dit alles in een tijd waarin er ook op macro-economisch gebied sprake is van veel dynamiek, vanwege de oplopende inflatie en het stijgende renteniveau, terwijl er eveneens sprake is van krapte op de arbeidsmarkt, met als gevolg dat vacatures minder snel worden ingevuld. Dit heeft ook effect op de bedrijfsvoering van de gemeente Vlaardingen en op het uitgavenniveau van de reguliere begroting.

Naast deze externe factoren waar de gemeente Vlaardingen mee te maken heeft, is de organisatie zelf ook in ontwikkeling. De gemeente transformeert op basis van het huidige ambitieniveau naar een ontwikkelgemeente, onder andere via de in 2023 geopende 'Gebiedsexploitatie Rivierzone'. Dit vraagt, na jaren van varen volgens een 'sobere' koers, om een andere manier van bedrijfsvoering. Deze transitie is voor de organisatie extra uitdagend omdat de 'Verbeteragenda financiën', die de financieel-kritische processen dient te versterken en de bedrijfsvoering verder moet professionaliseren, parallel loopt aan deze transformatie. Dat het versterken van de financieel-kritische processen noodzakelijk is, nu de gemeente transformeert naar een ontwikkelgemeente, is gebleken uit het proces van de jaarrekeningcontrole 2022, die fors werd vertraagd en pas eind augustus 2023 kon worden afgerond. Dit had te maken met een aantal belangrijke vraagstukken rondom onder andere de grondexploitaties, grondtransacties en subsidiebatens. Tegelijkertijd vragen deze ontwikkelingen veel van het college en van de ambtelijke organisatie en kunnen niet alle verbeterpunten meteen, op korte termijn, worden opgelost. Er zijn dan ook keuzes nodig wat betreft het prioriteren van deze vraagstukken, naast het voeren van een strak projectmanagement om de verbeteragenda binnen de hiervoor vastgestelde planning te kunnen afronden.

Tijdens de interim-controle 2023, die in de periode oktober-november 2023 is uitgevoerd, hebben wij de interne-beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van administratieve organisatie en interne controle geanalyseerd en geëvalueerd. Wij hebben hierbij geconstateerd dat er ten opzichte van de accountantscontrole 2022 nog weinig veranderingen in de processen zelf zichtbaar zijn. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat er in het afgelopen jaar binnen diverse belangrijke domeinen sprake is geweest van personele krapte, door onder andere uitstroom en ziekte. Wel hebben wij op basis van de tijdens de interim-controle gevoerde gesprekken, met onder anderen de proceseigenaren, vastgesteld dat het belang én de urgentie van het versterken van de financieel-kritische processen en het verder professionaliseren van de bedrijfsvoering worden gevoeld, zeker ook naar aanleiding van het jaarrekeningproces 2022. Het is belangrijk dat dit gevoel van urgentie niet verloren raakt en dat de gemeente de voorgenomen veranderingen ook daadwerkelijk doorvoert. Wij achten het derhalve van groot belang dat de gemeente Vlaardingen een agenda opstelt voor de korte en de lange termijn, waarin de geïdentificeerde verbeteracties in volgorde van urgentie worden geprioriteerd, en waar een strak projectmanagement op wordt gevoerd, zodat deze punten binnen de hiervoor vastgestelde planning kunnen worden afgerond. Een extra aandachtspunt vormen hierbij de verbeterpunten die cruciaal zijn voor het opstel- en samensteltraject van de jaarrekening 2023, dat op 6 mei 2024 zal aanvangen.

Aangezien door ons weinig veranderingen zijn vastgesteld en wij niet in herhaling willen vallen wat betreft de eerder door ons gerapporteerde bevindingen en aanbevelingen, hebben wij in deze managementletter een beschouwing opgenomen van de belangrijkste thema's die ook op dit moment nog actueel zijn. De detailbevindingen, die alle voortvloeien uit onze voorgaande rapportages, zijn opgenomen in het onderdeel [Follow-up van onze eerdere bevindingen](#).

Staat van de interne beheersing

2. Reflectie bevindingen 2022 en eerder

De randvoorwaardelijke elementen voor het, in de basis, op orde hebben van de processen houden in dat er sprake is van een primaire registratie en van een gedegen (fraude)risicoanalyse die duidelijk maakt waar het mis kan gaan in de processen. Ook is het van belang dat de taken en verantwoordelijkheden op de juiste wijze zijn bepaald en dat er procesbeschrijvingen voorhanden zijn waarin de belangrijkste maatregelen van interne beheersing zijn opgenomen, zodat de kans op (financiële) omissies tot een aanvaardbaar niveau wordt teruggebracht via het scheiden van functies en het formaliseren van controles.

Op basis van de accountantscontrole 2022 en onze rapportage hierover onderkennen wij de volgende belangrijke dossiers binnen de gemeente Vlaardingen. De in deze dossiers geconstateerde bevindingen ten aanzien van de interne beheersing zijn van een dusdanige omvang dat ze niet allemaal op korte termijn kunnen worden opgelost:

- Grondexploitaties (punt 2 en 3)
- Subsidiebatens (punt 1 - 3)
- Investerings (punt 2 en 3)
- Verhuur en erfpacht (punt 2 en 3)
- Inkoop en aanbesteding (punt 1 en 3, en punt 2 deels)

De belangrijkste bevindingen met betrekking tot deze processen zijn:

1. Er ontbreekt een deugdelijke primaire registratie.
2. Er zijn geen actuele procesbeschrijvingen aanwezig.
3. Er is geen sprake van een (zichtbare en afgedwongen) controletechnische functiescheiding op kritische momenten in de hiervoor genoemde processen.

Daarnaast is als overkoepelende constatering vastgesteld dat de gemeente Vlaardingen niet beschikt over een actuele (fraude)risicoanalyse.

3. Follow-up van onze eerdere bevindingen in 2023

Gedurende de interim-controle hebben wij de interne beheersing onderzocht van de voor de jaarrekening relevante processen. Onze werkzaamheden hierbij omvatten onder andere het verkrijgen van inlichtingen van de proceseigenaren, evenals het aan de hand van een (voorbeeld)transactie nagaan van het bestaan van de interne beheersing. Onderdeel hiervan is het beoordelen van de opvolging van onze bevindingen over voorgaande jaren.

Het algemene beeld is dat veel bevindingen nog niet zijn opgevolgd. De gemeente heeft veel plannen, die mondeling tijdens diverse gesprekken worden toegelicht. Deze plannen zijn echter niet in formele projectplannen uitgewerkt, met daarin de concrete acties en het bijbehorende tijdspad, zodat deze voor ons als accountant niet nader zijn te concretiseren. Op de volgende pagina hebben wij een samenvattend overzicht opgenomen per onderwerp. Een nadere uitwerking van de opvolging hiervan is opgenomen in het onderdeel [Follow-up van onze eerdere bevindingen](#).

Staat van de interne beheersing

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling uit voorgaande rapportage(s) die nog steeds van toepassing is	
Fraude	1. Frauderisicoanalyse		Er is geen sprake van een actuele (en vastgestelde) frauderisicoanalyse.
Inkoop en aanbesteding	1. Kortlopende contracten 2. Procedures en richtlijnen		- Een centrale contract- en/of verplichtingenadministratie voor contracten anders dan meerjarige contracten ontbreekt. - Het herijkte inkoopproces moet worden uitgebreid met procedures en richtlijnen voor opdrachtverlening en/of -uitbreiding, waarbij de controles hierop zichtbaar moeten worden gemaakt.
Grondexploitaties	1. Herijken van beleid en processen 2. Inhoudelijke controles		- De gemeente beschikt niet over actuele beschrijvingen van de processen die samenhangen met de bouwgronden in exploitatie. - Er worden geen zichtbare controles uitgevoerd, noch door een tweede planeconoom, noch door de afdeling Financiën & Control, gedurende het opstel- en samenstelp proces van nieuwe grondexploitaties.
Subsidiebatens	1. Registreren en bewaken		- Een volledige en juiste primaire registratie van de aan de gemeente Vlaardingen toegekende subsidies ontbreekt. - Een (vastgesteld) proces dat de getrouwe en rechtmatige (tussentijdse) verantwoording van de subsidiebatens borgt, ontbreekt.
Memorialen	1. Controletechnische functiescheiding		Een door het systeem afgedwongen controletechnische functiescheiding ontbreekt.
Investeringsen	1. (Bulk)kredieten		De Financiële verordening moet in lijn worden gebracht met het proces inzake het voteren van kredieten, het formaliseren van het mandaat en het versterken van de informatievoorziening over de uitputting van de bulkkredieten richting college en raad.
Betalingen	1. Dubbele betalingen		Er moeten passende interne-beheersingsmaatregelen worden getroffen, om het risico op dubbele betalingen te verkleinen.
Verhuur	1. Controletechnische functiescheiding 2. Zichtbare controle nieuwe contracten 3. Nacalculatie		- Er zou jaarlijks een verbijzonderde interne controle moeten worden uitgevoerd op de juistheid van de primaire registratie, ter ondervanging van het ontbreken van een controletechnische functiescheiding die wordt afgedwongen door het systeem. - De uitgevoerde controles op de juistheid van de berekende huurprijs bij het afsluiten van nieuwe contracten zouden moeten worden vastgelegd. - Er zou een periodieke nacalculatie moeten worden toegepast op de berekening van de kostendeekkende huurprijs.
Erfpacht	1. Controletechnische functiescheiding 2. Signaalfunctie		- Er zou jaarlijks een verbijzonderde interne controle moeten worden uitgevoerd op de juistheid van de primaire registratie, ter ondervanging van het ontbreken van een controletechnische functiescheiding die wordt afgedwongen door het systeem. - Er moet worden nagegaan of het systeem automatische signaallijsten kan genereren voor het herzien en indexeren van de canons, ter vervanging van het handmatig door de afdeling opgestelde en bijgehouden lijstwerk.
Subsidieverstrekkingsen	1. Naleven termijnen		De termijnen uit de Algemene Subsidieverordening worden als richtlijn gezien, en niet als norm.
Risicomanagement	1. Bewaken van risico's		Er is nog geen gestructureerd proces inzake het tussentijds bewaken van de risico's geïmplementeerd.

Staat van de interne beheersing

4. Aandachtspunten voor de jaarrekeningcontrole 2023

In de voorgaande paragrafen hebben wij de aandachtspunten inzake de procesinhoudelijke kant beschreven. Ook hebben wij u verzocht om de, nog onderhanden zijnde, evaluatie van het jaarrekeningproces 2022 te spiegelen aan de punten die zijn opgenomen in de 'Verbeteragenda financiën', een agenda op stellen voor de korte en de lange termijn, en daar een strak projectmanagement op te voeren, met als doel de agenda binnen de hiervoor vastgestelde planning te kunnen afronden. Dit mede met het oog op de jaarrekeningcontrole 2023, die op 6 mei 2024 zal aanvangen.

Wat betreft de jaarrekeningcontrole 2023 onderkennen wij, naast het beschikbaar hebben van een complete jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording van het college en het hierbij horende opstel- en samensteldossier (met inbegrip van het interne-controledossier inzake de rechtmatigheid), de volgende specifieke aandachtspunten, waarbij beschikbaar moeten zijn:

- Een toereikende onderbouwing van de waardering van het onderhanden werk (voorraad bouwgronden in exploitatie). Specifieke aandachtspunten hierbij zijn:
 - een actuele basisraming van de nog te maken kosten-en-opbrengstenramingen. Waar er nog geen sprake is van aangegane contracten, dienen deze ramingen volledig te zijn herzien en herijkt naar het prijspeil per 1 januari 2024;
 - een onderbouwing, voorzien van een schriftelijke toelichting, inzake de voor 2024 e.v. verwachte inflatie, de kosten-en-opbrengstenindexatie en de (potentiële) effecten op de grondexploitaties van vertragingen in de bouw als gevolg van de stagnerende afzetmarkt.
- Een toereikende, schriftelijke, onderbouwing van de waardering van het facilitaire grondbeleid, zoals verantwoord onder de overlopende activa en passiva. Dit betekent dat de organisatie per facilitair project heeft vastgesteld dat de posities voldoen aan de eisen die de commissie BBV stelt in haar notitie grondbeleid en dat dit blijkt uit bijvoorbeeld de ondertekende anterieure overeenkomsten en de bepalingen die hierin zijn opgenomen.
- Het opstel- en samensteldossier van de SiSa-bijlage en de overige ontvangen subsidies van andere (mede)overheden, met inbegrip van de interne controle op de getrouwe verantwoording in de SiSa-bijlage, de overige inkomende subsidies en de rechtmatigheid van de bestedingen ervan.
- Een onderbouwing van de voorziening verlofsparen, waarbij aan de medewerkers is gevraagd of zij gebruik willen maken van de mogelijkheden tot verlofsparen. De onderbouwing dient te zijn voorzien van een analyse waaruit blijkt of het totale verlofsaldo (binnen een redelijke bandbreedte) al dan niet gelijk is gebleven.
- Een toereikende onderbouwing van de door de gemeenteraad gevoteerde investeringskredieten en de uitputting daarvan. Dit bestaat uit een overzicht van de gevoteerde kredieten, de uitputting daarvan en de restantkredieten per heden. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording dient de organisatie zelf te beoordelen of er sprake is geweest van onrechtmatige kredietoverschrijdingen.
- Een actuele frauderisicoanalyse. Vorig jaar heeft de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) bepaald dat accountants vanaf het controlejaar 2022 in hun controleverklaring verplicht dienen te rapporteren over (hun werkzaamheden op het gebied van) fraude. Dat mag niet in algemene bewoordingen, maar moet specifiek worden gemaakt per klant, met aandacht voor de onderkende risico's, de uitgevoerde werkzaamheden, en - indien mogelijk en relevant - de uitkomsten van die werkzaamheden. In het afgelopen jaar hebben wij hier ook aandacht voor gehad en is dit in de controleverklaring toegevoegd als een separate paragraaf. In dit kader vragen wij uw blijvende aandacht voor (de beheersing van) fraude. De basis hiervoor en het startpunt voor onze controle is een gedegen en actuele frauderisicoanalyse van uw gemeente. Ook voor het boekjaar 2023 is het van belang dat u mogelijke kwetsbaarheden op het gebied van fraude onderkent in een frauderisicoanalyse, onderbouwd met de getroffen beheersingsmaatregelen en gekwantificeerd op basis van 'kans x impact'. Deze frauderisicoanalyse zou in onze optiek een door het college vastgesteld document moeten zijn, waarover het college periodiek het gesprek voert met de auditcommissie en/of de gemeenteraad. Zo blijft u in gesprek over en houdt u continu aandacht voor het onderwerp 'fraude'.

Bevindingen IT

Betrouwbaarheid en continuïteit
geautomatiseerde gegevensverwerking

Bevindingen IT

Tijdens de interim-controle 2023 hebben wij tevens de interne beheersing van de IT-omgeving beoordeeld. Op dit moment is deze beoordeling echter nog niet afgerond, doordat de organisatie op onderdelen te maken heeft gehad met capaciteitsproblemen bij het beantwoorden van onze vragen. Wel zien wij dat de gemeente Vlaardingen in 2023 op organisatorisch vlak stappen heeft gezet op het gebied van IT. Dit heeft ertoe geleid dat de IT-controle verder is gevorderd dan tijdens onze interim-controle over 2022.

Wij zullen de beoordeling van de IT-omgeving op een later moment afronden en zullen hierover in ons accountantsverslag 2023 rapporteren.

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Onderwerp

Boodschap

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is per 1 januari 2023 in werking getreden. De verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders voor de rechtmatigheid wordt hiermee benadrukt, doordat het college een verantwoording over de rechtmatigheid moet gaan afgeven in plaats van dat de accountant dit doet. De accountant geeft vanaf de jaarrekening 2023 een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat de accountant nagaat of de rechtmatigheidsverantwoording van het college een getrouwe weergave is van de mate waarin het college rechtmatig heeft gehandeld. Het uitgangspunt van de wetgever is dat de reikwijdte van de verantwoording door het college niet wijzigt ten opzichte van de situatie waarin de accountant een rechtmatigheidsoordeel gaf.

In de Kadernota Rechtmatigheid 2023 is door de commissie BBV een nadere invulling gegeven aan de rechtmatigheidsverantwoording en aan de wijze waarop het college deze moet vormgeven. Specifieke vereisten die de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording moeten onderbouwen, worden hierin behandeld. Het is van belang dat de gemeente de richtlijnen uit deze Kadernota nauwgezet opvolgt, om daarmee een gedegen basis te hebben voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij lichten enkele belangrijke aspecten hiervan onderstaand toe.

Actualisatie verordeningen

Doordat het college formeel verantwoordelijk is voor het controleren van de rechtmatigheid en het college daarover dient te rapporteren in de jaarstukken, vervalt het oordeel van de accountant wat betreft het onderdeel 'rechtmatigheid'. Dit betekent ook dat de Controleverordening (ex art. 213 Gemeentewet) door de gemeente moet worden aangepast, om hieraan invulling te geven. De VNG heeft hiertoe een geactualiseerde modelverordening opgesteld, die in de basis hiervoor kan worden gebruikt. Naast de Controleverordening kent de gemeente ook de Financiële verordening (ex art. 212 Gemeentewet). Een nieuwe Financiële verordening is door de gemeenteraad vastgesteld op 30 maart 2023. Hierin wordt invulling gegeven aan de verantwoordings- en rapportagegrens die de gemeenteraad dient vast te stellen en aan het vast te stellen autorisatieniveau van de begroting waarbinnen het college uitgaven mag doen.

Controleprotocol

Op basis van de controle over de boekjaren tot en met 2022 bent u eraan gewend met een controleprotocol te werken. In dit controleprotocol werden de goedkeuringstoleranties voor de accountantscontrole inzake zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid vastgelegd. Vanaf 2023 gelden deze toleranties niet alleen voor de accountant (wat betreft het getrouwheidsoordeel), maar ook voor het college (wat betreft het rechtmatigheidsoordeel; de zogenaamde 'verantwoordingsgrens'). De toleranties voor de verantwoordings- en rapportagegrens zijn dit jaar verwerkt in de Financiële verordening.

Rechtmatigheidsverantwoording

Onderwerp

Rechtmatigheids- verantwoording (vervolg)

Boodschap

Interne-controleplan

In de rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af over een drietal rechtmatigheidscriteria, te weten het voorwaarden criterium, het begrotings criterium en het criterium inzake misbruik & oneigenlijk gebruik. De basis voor het toetsen van deze drie rechtmatigheidscriteria als onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording ligt in het interne-controleplan van de gemeente. Op deze wijze geeft het college hieraan nadere invulling en toetst het deze criteria zichtbaar. Het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader is hiervoor de basis en is een toetsingskader in de vorm van specifieke werkplannen per financiële stroom of proces. Wij vinden het van belang te benadrukken dat de gemeente moet zorg dragen voor een passend tijdpad voor het uitvoeren van de interne-controlewerkzaamheden en het trekken van conclusies als basis en onderbouwing voor de rechtmatigheidsverantwoording in de conceptjaarstukken over 2023.

Algemene aandachtspunten

Graag geven wij u nog enkele algemene aandachtspunten mee:

- Voor het door de gemeenteraad bepalen van het normenkader zijn bij wettelijke bepalingen alleen de financiële beheershandelingen van belang, zoals bijvoorbeeld de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Voor de verordeningen geldt dat deze deel uitmaken van het normenkader, voor zover ze bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen. Andere besluiten van de gemeenteraad, dus niet zijnde verordeningen, die een kaderstellend karakter hebben en bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen, vormen overigens ook een verplicht onderdeel van het normenkader. Het is niet toegestaan dat de gemeenteraad zijn eigen verordeningen buiten beschouwing laat bij de rechtmatigheidsverantwoording. Wel kan de gemeenteraad besluiten dat aan bepaalde onderdelen van verordeningen geen consequenties voor de financiële rechtmatigheid worden verbonden. Dat kan trouwens alleen als deze onderdelen niet verplicht voortvloeien uit hogere regelgeving. Collegebesluiten vallen niet onder de rechtmatigheidsverantwoording, tenzij het hierover afleggen van verantwoording verplicht is op basis van hogere regelgeving of raadsbesluiten c.q. verordeningen. In dit kader adviseert de commissie BBV ook de door de gemeenteraad aan het college gedelegeerde bevoegdheden niet op te nemen in het normenkader voor de rechtmatigheid.
- In het kader van de begrotingsrechtmatigheid heeft de commissie BBV bepaald dat álle afwijkingen van de begroting (exploitatie en investeringen) geautoriseerd moeten worden door de gemeenteraad. Hiermee vraagt het college toestemming voor het te realiseren beleid en voor het besteden van het hiervoor benodigde bedrag. De in dit verband noodzakelijke begrotingswijzigingen moeten tijdens het boekjaar zelf door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld, zijn de bestedingen die afwijken van het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig en dient het college deze afwijkingen (voor zover deze de verantwoordingsgrens te boven gaan) in de rechtmatigheidsverantwoording op te nemen. Uitgangspunt is dus dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is. De commissie BBV adviseert de gemeenten om duidelijke afspraken te maken over de wijze waarop begrotingsonrechtmatigheden in deze nieuwe situatie worden benaderd. De gemeente Vlaardingen heeft deze afspraken vastgelegd in de Financiële verordening. Zo heeft de gemeente een nadere invulling gegeven aan het abstractieniveau waarop de onrechtmatigheden in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden opgenomen door het college.

Rechtmatigheidsverantwoording

Onderwerp

Rechtmatigheids- verantwoording (vervolg)

Boodschap

- Wat betreft het rechtmatigheidsbegrip ‘misbruik & oneigenlijk gebruik’ adviseren wij u na te gaan in hoeverre de gemeente hiervoor een (actueel) beleid heeft opgesteld en hoe dit in de interne-controlewerkzaamheden kan en moet worden betrokken. De Kadernota Rechtmatigheid 2023 schetst diverse interne-beheersingsmaatregelen die moeten borgen dat er in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen, dan wel op te sporen. Het is aan de gemeente om er zorg voor te dragen dat dit rechtmatigheidsbegrip voldoende is afgehecht in de organisatie en dat daarover kan worden gerapporteerd. In het interne-controleplan 2023 is vermeld dat de diverse criteria die horen bij het begrip ‘misbruik & oneigenlijk gebruik’ zijn meegenomen in de checklists die worden gebruikt bij de verbijzonderde interne controles.
- Wat betreft de verbonden partijen van de gemeente is onderscheid te maken naar diverse soorten verbonden partijen. Wij vragen u om – mede op basis van de toelichting in de Kadernota Rechtmatigheid 2023 – in kaart te brengen voor welke verbonden partijen er sprake is van invloed op de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente. Hierbij is het ook van belang te onderkennen of uw gemeente al dan niet een centrumgemeente is, omdat zij als dat het geval is wellicht ook de hiermee samenhangende financiële stromen dient te betrekken in de rechtmatigheidsverantwoording.

Specifieke aandachtspunten

Gedurende onze interim-controle hebben wij de tussentijdse werkzaamheden in het kader van de verbijzonderde interne controle beoordeeld. Graag geven wij u hierbij de volgende specifieke aandachtspunten mee:

- Tijdens de controle op de rechtmatigheid van de inkopen (EU-aanbestedingen) is door de gemeente een spendanalyse opgesteld, waarin per crediteur is bepaald of zich een risico op een onrechtmatige aanbesteding kan voordoen. Voor partijen waarbij bijvoorbeeld sprake is van een verbonden partij of een subsidierelatie, is in bepaalde gevallen de Aanbestedingswet niet van toepassing. Per stap in deze spendanalyse gaan wij na of wij de overwegingen aanvaardbaar achten en of deze voldoende reproduceerbaar zijn vastgelegd. Op basis hiervan hebben wij de volgende bevindingen:
 - de totstandkoming van de brondata (die de basis zijn van de spendanalyse) wordt nu niet zichtbaar vastgelegd in het document. Het is in het kader van de transparantie echter van belang dat wij kunnen volgen hoe de gebruikte grootboekdumps tot stand zijn gekomen, en dat wij kunnen nagaan of deze betrouwbaar zijn. Voor de vastleggingen is het dus belangrijk dat deze worden onderbouwd met de gehanteerde parameters en met de stappen die zijn doorlopen om tot de brondata uit het financiële pakket te komen;
 - in de spendanalyse worden crediteuren uitgesloten wanneer de waarde van de inkopen lager is dan € 215.000 over de afgelopen drie jaar. Op grond van de Aanbestedingswet wordt voor de contracten waarbij er geen vaste looptijd is meegegeven, een standaardtermijn gehanteerd van vier jaar. Omdat de gemeente een analyse uitvoert over een periode van drie jaar, bestaat het risico dat contracten die over vier jaar worden uitgesmeerd ongezien blijven. Wij adviseren u dan ook om de analyse over een langere periode uit te voeren en het lopende boekjaar hierin te betrekken;
 - de gemeente analyseert of er sprake is van een vrijstelling voor de aanbestedingsplicht, zoals bijvoorbeeld het geval kan zijn bij gemeenschappelijke regelingen en subsidiepartijen. Er ontbreekt echter een gedegen analyse waarbij dit getoetst wordt aan de relevante artikelen in de Aanbestedingswet, zodat duidelijk wordt waarom een crediteur op basis van de Aanbestedingswet wordt vrijgesteld. Er wordt nu enkel genoemd dat sprake is van bijvoorbeeld een subsidierelatie. Om de juistheid van de afwegingen te kunnen beoordelen, is een dergelijke analyse noodzakelijk.

Rechtmatigheidsverantwoording

Onderwerp

Rechtmatigheids- verantwoording (vervolg)

Boodschap

- De gemeente analyseert of er sprake is van crediteuren die in eerdere jaren al zijn aanbesteed en waarvan de rechtmatigheid in voorgaande jaren al is vastgesteld, zodat deze niet opnieuw hoeven te worden beoordeeld. Hier ontbreekt echter een gedegen onderbouwing waarmee duidelijk wordt dat de bestedingen die in dit jaar zijn gedaan betrekking hebben op de reeds in het verleden gecontroleerde contracten. In die situaties waarin wordt verwezen naar voorgaande controles, dient te worden gedocumenteerd op welke wijze is nagegaan of de bestedingen van het huidige jaar betrekking hebben op het reeds beoordeelde contract én of dit contract in 2023 nog geldig was. Indien sprake is geweest van contractwijzigingen (uitbreiding c.q. meerwerk), dient de rechtmatigheid hiervan uiteraard wel te worden beoordeeld.
- Tijdens de controle op de rechtmatigheid van de inkopen (EU-aanbestedingen) heeft de gemeente op basis van een checklist waarnemingen verricht. Per dossier gaan wij na of wij deze analyses aanvaardbaar achten en of deze voldoende reproduceerbaar zijn onderbouwd. Op basis van onze analyse van de checklist hebben wij de volgende bevindingen:
 - wij verwachten in de checklist een betere onderbouwing van het antwoord op de vraag welke bestedingen er zijn geweest in 2023 en welke opdrachten hieraan zijn gekoppeld. Er wordt nu vaak een uiteenzetting gegeven van opdrachtwaardes, die soms het controlejaar omvatten, maar soms ook de gehele periode van de spend. Een duidelijke cijfermatige aansluiting tussen de daadwerkelijke bestedingen over 2023 en de opgesomde opdrachten is enkel bij een aantal crediteuren zichtbaar (en dus niet consistent);
 - wij zouden een uitgebreidere analyse verwachten bij crediteuren waarbij sprake is van bijzondere situaties, onder vermelding van de betreffende wetsartikelen. Denk hierbij aan: het verdelen van opdrachten in percelen, dwingende spoed, en het zich beroepen op een vrijstelling van de aanbestedingsplicht bij bepaalde opdrachten. In de huidige analyses wordt enkel genoemd dat er sprake is van een dergelijke situatie, maar wordt niet geanalyseerd waarom aan de wet wordt voldaan. Hierdoor is de rechtmatigheidsbeoordeling in deze situaties onvolledig;
 - de verwijzingen naar documentatie in de checklist zijn vaak niet volledig. Vaak wordt naar één of enkele documenten per crediteur verwezen, terwijl uit de verdere controlestappen en uit het werkdossier blijkt dat er meer documenten zijn gebruikt bij de oordeelsvorming. Voor de reproduceerbaarheid van de checklist is het belangrijk dat wordt verwezen naar alle relevante documentatie, omdat het anders niet duidelijk is hoe de oordeelsvorming tot stand gekomen is.

Speerpunten auditcommissie

Verslag speerpunten auditplan

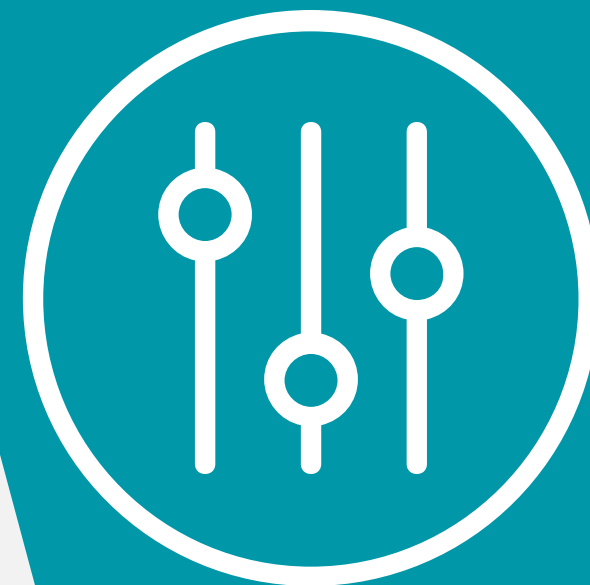
Speerpunten auditcommissie

Onderwerp	Boodschap
Speerpunten voor de controle 2023	Wij controleren de jaarrekening 2023 in opdracht van de gemeenteraad van de gemeente Vlaardingen. De auditcommissie heeft ons speerpunten meegegeven voor de jaarrekeningcontrole 2023. Dit zijn onderwerpen die binnen onze expertise en ons werkterrein vallen, en die wij in onze accountantscontrole 2023 zullen betrekken. In de vergadering van de auditcommissie van 25 oktober 2023 zijn de volgende speerpunten benoemd: • (Financiële) projectbeheersing gebiedsontwikkeling Rivierzone. • Totstandkoming van de inschatting van de risico's bij het bepalen van het weerstandsvermogen. (Financiële) projectbeheersing gebiedsontwikkeling Rivierzone Tijdens de interim-controle 2023 hebben wij met de organisatie een gesprek gevoerd over de stand van zaken wat betreft de gebiedsontwikkeling Rivierzone, waarbij er expliciet aandacht is besteed aan de interne beheersing. Uit dit gesprek is gebleken dat de gemeente op dit moment bezig is met het inrichten van de financiële systemen, om het project financieel-technisch te kunnen monitoren. Aangezien het van belang is dat deze systemen voor de échte uitvoeringsfase zijn ingericht, wordt aan dit onderdeel momenteel de meeste prioriteit gegeven, waarbij de verwachting is dat dit vóór 31 december 2023 ook daadwerkelijk operationeel zal zijn. Het verder uitwerken van de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende functionarissen binnen de projectorganisatie zal na het voltooien van de inrichting van de financiële systemen worden opgepakt. Ten tijde van de interim-controle 2023 is er nog geen geactualiseerd financieel kader voorhanden van de gebiedsontwikkeling Rivierzone. Deze actualisatie zal meelopen met het MPG 2023. Wij zullen de totstandkoming van deze actualisatie en het hiermee samenhangende financiële projectbeheersingskader tijdens de jaarrekeningcontrole 2023 meenemen. Er zal over worden geapporteerd in het accountantsverslag 2023. Totstandkoming van de inschatting van de risico's bij het bepalen van het weerstandsvermogen Dit onderwerp is onderdeel van onze controlewerkzaamheden met betrekking tot de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van de jaarrekening 2023. Wij zullen hier expliciet over rapporteren in het accountantsverslag 2023.

Follow-up van onze eerdere bevindingen

Follow-up van onze eerdere bevindingen

Onderwerp	Boodschap	
1. Frauderisico-management (managementletter 2022)	<u>Bevinding:</u> Als onderdeel van onze werkzaamheden in het kader van het frauderisicomanagement hebben wij tijdens de interim-controle kennisgenomen van de meest actuele frauderisicoanalyse, die dateert van 21 april 2021. Het opstel- en samensteltraject van de laatste, door het college vastgestelde, frauderisicoanalyse heeft derhalve twee jaar geleden plaatsgevonden. Wij adviseren u om de actualisatie van de frauderisicoanalyse en de behandeling en vaststelling hiervan door de diverse gremia binnen de gemeente Vlaardingen een vast onderdeel te laten zijn van de P&C-cyclus. Dit mede vanwege de verhoogde relevantie hiervan op basis van de ‘Verbeteragenda financiën’ en vanwege de procesherijkingen die hiermee samenhangen. <u>Follow-up:</u> De gemeente is bezig met het in kaart brengen van de risico’s en verwacht ten tijde van de jaarrekeningcontrole over een nieuwe, door het college vastgestelde, frauderisicoanalyse te beschikken. Ten tijde van onze interim-controle hebben wij deze analyse derhalve nog niet kunnen beoordelen.	
2. Inkoop en aanbestedingen (managementletter 2022)	<u>Bevinding:</u> In 2022 hebben wij geconcludeerd dat er belangrijke stappen zijn gezet in het kwaliteitsverbeteringstraject van het inkoopproces. Wel merken wij op dat er voor de kortlopende contracten nog geen centrale contract- en/of verplichtingenadministratie aanwezig is. Tijdens onze interim-controle hebben wij met de organisatie gesproken over de procesmatige inbedding van dit onderwerp in de herijkte processen die in 2022 zijn vastgesteld. Wij hebben geconstateerd dat de gemeente hier op dit moment nog geen procedures en richtlijnen voor heeft ingericht die borgen dat er voorafgaand aan het verlengen van een kortlopend contract (zichtbaar) wordt getoetst of de verlenging voldoet aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Wij adviseren u om het herijkte inkoopproces uit te breiden met procedures en richtlijnen voor opdrachtverlenging, en/of -uitbreiding, en om de controles die hierop worden verricht zichtbaar te maken. <u>Follow-up:</u> Middels een gesprek met de proceseigenaren hebben wij vastgesteld dat aan deze bevindingen nog geen verdere opvolging is gegeven.	
3a. Grondexploitatie – Herijken van beleid en processen (managementletter 2022)	<u>Bevinding:</u> In onze voorgaande rapportages hebben wij al aangegeven dat het voor de gemeente Vlaardingen belangrijk is om expliciete keuzes te maken en te formaliseren ten aanzien van de noodzakelijk geachte mix van interne-beheersingsmaatregelen binnen het periodieke actualisatieproces van de bouwgronden in exploitatie. Tijdens onze interim-controle 2022 hebben wij vastgesteld dat het herijken en beschrijven van de processen die samenhangen met de bouwgronden in exploitaties per heden nog niet hebben plaatsgevonden. Hierdoor zijn veel interne-beheersingsmaatregelen wel impliciet in de processen opgenomen, maar zijn belangrijke keuzemomenten over de zwaarte van en/of het al dan niet toepassen van interne-beheersingsmaatregelen, afhankelijk van het risicoprofiel van de projecten, niet nader gedefinieerd. Gezien de huidige economische omstandigheden, die het risicoprofiel van de bouwgronden in exploitatie verhogen, waarbij bovendien de portefeuille van de gemeente Vlaardingen actiever wordt, achten wij het noodzakelijk om prioriteit te geven aan het herijken en beschrijven van de processen die samenhangen met de bouwgronden in exploitatie. Wij adviseren de gemeente om hier prioriteit aan te geven, mede in verband met het herzieningsproces dat voor de jaarrekening 2022 moet plaatsvinden. <u>Follow-up:</u> De organisatie is momenteel bezig met het beschrijven van de processen. Naar verwachting zullen deze in de loop van 2024 gereed zijn en kunnen ze daarna worden geïmplementeerd. Ten tijde van de interim-controle is deze bevinding dus nog ongewijzigd.	

Follow-up van onze eerdere bevindingen

Onderwerp

Boodschap

3b. Grondexploitatie – Inhoudelijke controles (managementletter 2022)

Bevinding: In het kader van de interim-controle 2022 hebben wij het opstel- en samenstelproces van nieuwe grondexploitaties besproken met de organisatie, inclusief de hierin aanwezige maatregelen van interne beheersing die moeten borgen dat de grondexploitatiebegrotingen een aannemelijk geprognosticeerd resultaat presenteren. Wij hebben op basis van het gesprek met de ambtelijke organisatie begrepen dat er gedurende het opstel- en samenstelproces van deze grondexploitatiebegrotingen geen zichtbare controles zijn uitgevoerd; noch door een tweede planeconoom, noch door Financiën & Control. Dit betekent concreet dat achteraf niet is na te gaan: welke inhoudelijke controles er zijn uitgevoerd, wat de bevindingen waren, en hoe deze bevindingen zijn opgevolgd om te komen tot grondexploitatiebegrotingen die een aannemelijk geprognosticeerd resultaat presenteren. Gezien de relevantie van het bestaan van een adequate interne beheersing bij het openen van nieuwe grondexploitaties voor de kwaliteit van de besluitvormingsinformatie, adviseren wij u om voor dit onderdeel passende interne-beheersingsmaatregelen te ontwerpen en te implementeren. In het verlengde van onze constatering adviseren wij u eveneens, gezien de toekomstige ambities rondom de Rivierzone, om als onderdeel van de algehele projectbeheersing van dit gebied passende interne-beheersingsmaatregelen te ontwerpen en te implementeren voor de gebiedsontwikkeling.

Follow-up: De interne beheersing inzake het opstel- en samenstelproces van nieuwe grondexploitatiebegrotingen hebben wij tijdens de interim-controle 2023 niet kunnen beoordelen, aangezien er in 2023 geen nieuwe grondexploitaties geopend zijn door de gemeente Vlaardingen. Wij hebben van de organisatie vernomen dat er nog geen nieuw proces is ingericht (zie ook punt 3a). Wel hebben wij tijdens de jaarrekeningcontrole 2022 de herziening van de reeds bestaande grondexploitaties doorgenomen. Als onderdeel van het opstel- en samenstelproces heeft de gemeente in logboeken verantwoord wat de procedures en overwegingen zijn geweest bij het actualiseren van de grondexploitaties. Tevens is zichtbaar gemaakt welke medewerkers en planeconomen betrokken zijn geweest bij deze actualisaties. In de logboeken worden aan de hand van een vast aantal punten de overwegingen opgenomen die een rol hebben gespeeld bij het beoordelen van de opgestelde berekeningen inzake de grondexploitaties.

Wij vragen echter uw nadere aandacht voor het met voldoende diepgang vastleggen van de controles die op de kritische onderdelen van de grondexploitatieberekeningen worden uitgevoerd door de tweede planeconoom. Te denken valt hierbij aan de controle op de aannemelijkheid van de ramingen die ten grondslag liggen aan de grondexploitatieberekeningen. Op dit moment zien wij alleen de controle terug van de harde aansluiting van bijvoorbeeld de opbrengsten- en/of kostenraming uit de grondexploitatie op de detailraming die de gemeente zelf heeft opgesteld en/of geactualiseerd. Een kritische beoordeling van de aannemelijkheid van deze detailramingen, zoals bijvoorbeeld het antwoord op de vraag of en, zo ja, hoe de eenheids- en VON-prijzen zijn aangepast naar het huidige prijspeil, zien wij niet terug.

Op grond van het bovenstaande is deze bevinding per heden nog niet afgewikkeld. Wij adviseren u derhalve om de verdere opvolging hiervan mee te nemen bij het implementeren van de nieuw beschreven processen.

Follow-up van onze eerdere bevindingen

Onderwerp

Boodschap

4. Subsidiebaten (managementletters 2022 en 2019)

Bevinding: In voorgaande jaren hebben wij gerapporteerd over het door de gemeente gebruikte subsidieregister inzake de ontvangen subsidies. Dit register is centraal opgesteld, zodat de taken in geval van ziekte of afwezigheid kunnen worden overgenomen. Wij onderschrijven het belang hiervan, zeker ook gezien de vaak langere looptijd van projectsubsidies. In het verleden is door ons echter geconstateerd dat het subsidieregister niet goed werd bijgehouden en dat tevens belangrijke informatie in het register ontbrak, waaronder de subsidievoorwaarden waaraan moet worden voldaan.

In 2022 hebben wij vastgesteld dat het subsidieregister is uitgebreid en dat dit nu meer informatie bevat, zoals de kritische verantwoordingsmomenten richting de subsidieverstrekking en de specifieke subsidievoorwaarden, zodat dit kan worden gemonitord. Inhoudelijk is er echter nog geen sprake van een toereikende primaire registratie, noch van een gestructureerd proces met interne-beheersingsmaatregelen die een volledige en rechtmatige verantwoording van de subsidiebaten in de administratie borgen. Dit wordt veroorzaakt doordat:

- Nog niet alle toegekende subsidies in het overzicht zijn opgenomen. Subsidies die uit externe bronnen blijken, zoals het verantwoordingsoverzicht SiSa 2022 en het subsidieregister van de provincie Zuid-Holland, zijn niet in alle gevallen in het subsidieregister opgenomen. Dit wordt veroorzaakt doordat de volledigheid van het subsidieregister gecontroleerd wordt aan de hand van de daadwerkelijk in de financiële administratie geboekte inkomsten. Aangezien niet alle toegekende subsidies (automatisch) worden bevoorschot vanuit de subsidieverstrekker, bestaat het risico dat het recht op subsidiegelden niet wordt gesignaleerd, met als gevolg dat de opbrengstverantwoording in de financiële administratie, en dus in de jaarrekening, onvolledig is.
- De informatie die is opgenomen in het subsidieregister nog niet in alle gevallen volledig is, waarbij de monitoring alleen plaatsvindt via het afgeven van signalen richting de ambtelijk verantwoordelijke. Het afwikkelen van signalen wordt niet geregistreerd. Hierdoor bestaat er geen compleet actueel beeld van de status van de naleving van de subsidievoorwaarden, met als risico dat niet (tijdig) wordt gesignaleerd dat er tussentijds opbrengsten verantwoord moeten worden in de financiële administratie. Ook is het denkbaar dat niet tijdig wordt gesignaleerd dat de gemeente Vlaardingens het risico loopt dat de subsidievoorwaarden niet worden nageleefd, waarmee het recht op de subsidie vervalst.
- Er een gestructureerd en beschreven proces ontbreekt inzake de wijze waarop de opbrengstverantwoording van de subsidies bepaald wordt bij de jaarafsluiting. Ook ontbreken de interne-beheersingsmaatregelen die borgen dat deze opbrengstverantwoording getrouw en rechtmatig is.

Gezien de toenemende omvang van de subsidies die de gemeente Vlaardingens weet te verwerven, zoals bijvoorbeeld de versnellingsgelden, in combinatie ook de ambitie om actief subsidies te blijven verwerven via het subsidieservicepunt, achten wij het van belang dat de interne beheersing rondom de subsidiebatens verder wordt versterkt. Wij adviseren u daarom het professionaliseringstraject van dit proces met voldoende urgentie op te pakken.

Follow-up: Het proces inzake subsidies is door de gemeente opnieuw beschreven en er zijn nieuwe functies bepaald. Dit nieuwe proces is echter nog niet geïmplementeerd. Voor 2023 zien wij zelfs een stap achterwaarts wat betreft de primaire registratie van binnenkomende subsidies. Het ontbreken van een gedegen primaire registratie brengt extra risico's met zich mee en is daarmee een belangrijk aandachtspunt in het kader van de jaarrekening. In 2023 is het aantal SiSa-regeling wederom gestegen, zodat een goede registratie hiervan van een groot belang is. De in eerdere jaren genoemde aanbevelingen blijven nog steeds van kracht.

Follow-up van onze eerdere bevindingen

Onderwerp

Boodschap

5. Administratie en verslaglegging - memoriaalboekingen (managementletters 2022 en 2019)

Bevinding: In voorgaande rapportages hebben wij gerapporteerd over het ontbreken van een inhoudelijke juistheidstoets op de memoriaalboekingen, waarbij een checklist is ingevoerd met diverse toetspunten. Tijdens de interim-controle 2022 hebben wij vastgesteld dat er vanaf 2022 binnen het proces een checklist wordt gehanteerd, waarbij zichtbaar wordt gemaakt of de memoriaalboeking voldoet aan de eisen uit het Besluit Begroting en Verantwoording, en of de voorgestelde boeking past binnen de vastgestelde begroting. Deze checklist wordt ingevuld door de aanvrager, en wordt door een financieel adviseur gecontroleerd en geparafeerd. Vervolgens wordt het document opgeslagen in een digitale map en wordt de memoriaal boeking door de medewerker van de financiële administratie geboekt. Wij vinden dit een positieve ontwikkeling, waarmee onze inhoudelijke opmerking uit eerdere rapportages is opgevolgd.

Wel merken wij op dat er in het systeem nog steeds geen functiescheiding wordt afgedwongen, waardoor de mogelijkheid blijft bestaan om memoriaalboekingen in te boeken zonder dat wordt nagegaan of deze voldoen aan de eisen uit het Besluit Begroting en Verantwoording en of de voorgestelde boekingen passen binnen de vastgestelde begroting. In voorgaande jaren werd er om deze reden een repressieve controle; een controle achteraf, uitgevoerd op de aanwezigheid van een gecontroleerde en voor akkoord geparafeerde checklist bij de geregistreerde memoriaalboekingen. Voorts geven wij u in overweging om in het financiële pakket de, al op papier bestaande, functiescheiding technisch in te bedden, zodat het vierogenprincipe ook systeemtechnisch wordt afgedwongen.

Follow-up: Middels een gesprek met de proceseigenaren hebben wij vastgesteld het proces niet is gewijzigd. De controletechnische functiescheiding die is ingericht, wordt dus niet afgedwongen door het systeem.

Follow-up van onze eerdere bevindingen

Onderwerp

Boodschap

6. Investerings – Bulkcredieten (managementletter 2022)

Bevinding: Wij merken in relatie tot de procedure rondom de bulkcredieten het volgende op:

- In de financiële verordening van de gemeente Vlaardingen is het volgende opgenomen: *“Bij de uiteenzetting van de financiële positie in de begroting wordt van de nieuwe investeringen per investering het benodigde investeringskrediet weergegeven en wordt van de lopende investeringen het geautoriseerde investeringskrediet in het lopende boekjaar weergegeven”*. Deze passage impliceert dat de votering via bulkcredieten niet in lijn ligt met de bepalingen zoals opgenomen in de financiële verordening.
- Er is op dit moment (nog) geen sprake van informatievoorziening richting het college (en de raad) die inzicht geeft in de voortgang van de verschillende projecten die onder de bulkcredieten vallen en/of in de financiële prognoses van deze projecten en/of in de effecten van eventuele vertragingen richting toekomstige begrotingsjaren. Het grootste risico is hierbij, mede gezien de huidige economische situatie waarin sprake is van een forse inflatie, dat verschillende projecten te maken krijgen met hogere lasten die niet worden gecompenseerd door meevallers, en dat daarmee het bulkkrediet wordt overschreden zonder dat het college en de raad daarover tijdig zijn geïnformeerd en zonder dat duidelijk is wat het effect hiervan is op de toekomstige bulkcredieten en projecten.

Op grond van de bovenstaande bevindingen adviseren u om:

- Het voteringsproces rondom de investeringskredieten te heroverwegen en de financiële verordening in lijn te brengen met het proces.
- Het mandaat te formaliseren, zodat het lager ligt dan het college, inzake het openen van projecten onder bulkcredieten.
- De informatievoorziening aan het college en aan de gemeenteraad rondom de stand van de projecten die deel uitmaken van de bulkcredieten te versterken.

Follow-up: In 2023 is de nieuwe financiële verordening vastgesteld. In deze verordening is voor de bulkcredieten geen wijziging doorgevoerd ten opzichte van voorgaand jaar. Hiermee ligt de verordening dus nog niet helemaal in lijn met het proces. Tevens zien wij in het mandaatbesluit geen formalisering wat betreft het toekennen van het mandaat voor het openen van projecten onder bulkcredieten. De informatievoorziening aan het college en aan de gemeenteraad is niet verder aangepast. Tevens hebben wij tijdens de jaarrekeningcontrole geconstateerd dat de informatie over de samenstelling van de door de gemeenteraad gevoteerde investeringskredieten, en dus de restantkredieten per heden na aftrek van de historische uitgaven, binnen de organisatie lastig te verkrijgen is.

7. Betalingsorganisatie (managementletter 2022)

Bevinding: Tijdens onze interim-controle hebben wij vernomen dat de gemeente Vlaardingen heeft geconstateerd dat er in 2022 sprake is geweest van een aantal dubbele betalingen aan instellingen waaraan subsidies worden verstrekt. De oorzaak van deze dubbele betalingen ligt bij het feit dat dit spoedbetalingen betrof, die via het handmatige betalingsproces zijn verlopen. Handmatige betalingen worden gekenmerkt door het feit dat deze niet de normale route via het digitale factuurproces doorlopen, maar direct ter betaling worden aangeboden. Normaliter zouden deze facturen na betaling niet meer het reguliere digitale factuurproces doorlopen. In deze gevallen is dit echter wel gebeurd.

Het interne proces voorziet echter niet in interne-beheersingsmaatregelen die dubbele betalingen voorkómen. Een soortgelijke bevinding hebben wij in het verleden ook geconstateerd. Het risico op dubbele betalingen blijkt in de praktijk echter nog onvoldoende te worden verkleind in de huidige interne-beheersingsomgeving.

Wij adviseren u om passende maatregelen te treffen in het proces waarbij er handmatig wordt betaald, om het risico van dubbele betalingen te verkleinen.

Follow-up: Middels een gesprek met de proceseigenaren hebben wij vastgesteld dat aan deze bevinding nog geen verder opvolging is gegeven. Er zijn geen specifieke controlemaatregelen ingericht die een dubbele betaling voorkomen.

Follow-up van onze eerdere bevindingen

Onderwerp

Boodschap

8. Verhuur (managementletter 2021 en 2019)

Bevinding: De belangrijkste bevindingen zijn de volgende:

- Er is geen sprake van controletechnische functiescheiding binnen de primaire registratie van de verhuurde objecten.
- Er vindt geen zichtbare controle plaats op de juistheid van de berekende huurprijs bij het afsluiten van nieuwe contracten.
- Er vindt geen nacalculatie plaats om na te gaan of de vastgestelde verhuurprijzen kostendekkend zijn bij maatschappelijke verhuur, waardoor het risico bestaat dat de nieuwe huurprijzen op basis van onjuiste/onvolledige informatie worden bepaald, en niet kostendekkend zijn.

Follow-up: Er is geen sprake van een vierogenprincipe bij de registratie van het bedrag van de huurovereenkomst in het lijstwerk in Excel. De huidige werkwijze in Excel biedt ook geen mogelijkheid tot het afdwingen van de gewenste controletechnische functiescheiding. De organisatie heeft in 2023 een nieuw systeem aangeschaft, waarbij dit wel mogelijk moet zijn. Dit systeem moet echter nog worden geïmplementeerd, en is dus nog niet operationeel. Zodoende concluderen wij dat de eerste stappen zijn gezet, maar dat de bevinding nog niet is afgewikkeld.

De aanbevolen nacalculatie is ook in 2023 nog niet uitgevoerd. Wij onderschrijven, mede gezien de stijgende prijzen, het belang hiervan in het kader van het kostendekkend houden van de huur. Daarnaast wordt er geen periodieke controle verricht op de aansluiting tussen de verhuurlijst en de financiële administratie, waarmee het risico wordt gelopen dat de sturingsinformatie wellicht onvolledig is.

9. Erfpacht (managementletter 2021 en 2019)

Bevinding: De belangrijkste bevindingen zijn de volgende:

- Er is geen sprake van controletechnische functiescheiding binnen de primaire erfpachtadministratie.
- De erfpachtadministratie voorziet niet in een signaalfunctie, waarmee bijvoorbeeld de noodzakelijke canonherzieningen worden gesignaleerd. Hierdoor loopt de gemeente Vlaardingen in opzet het risico dat contracten te laat worden geïndexeerd of herzien. Dit wordt ondervangen door een handmatig bijgehouden Excel-bestand.

Follow-up: Middels een gesprek met de proceseigenaren hebben wij vastgesteld dat aan deze bevinding nog geen verder opvolging is gegeven. De gemeente is van plan het erfpachtproces onder te brengen in het nieuwe zaakstelsel, dat in de komende jaren zal worden geïmplementeerd. Wij adviseren u om de genoemde bevindingen mee te nemen bij het inrichten van dit systeem.

Follow-up van onze eerdere bevindingen

Onderwerp

Boodschap

10. Subsidieverstrekkingen – Naleving termijnen (managementletter 2019)

Bevinding: Tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat de termijnen conform de ASV niet in alle gevallen worden nageleefd. Ook ontbreekt er in verschillende gevallen documentatie in het subsidieproces, zodat achteraf de juistheid en de rechtmatigheid niet meer kunnen worden nagegaan.

Follow-up: Wij constateren ook dit jaar dat de termijnen die in de Algemene Subsidieverordening zijn vermeld niet worden gehaald. Uit gesprekken met de betrokken functionarissen blijkt dat de termijnen uit de Algemene Subsidieverordening als richtlijn worden gezien, en niet als norm. Wij constateren dat dit punt derhalve niet is opgepakt door de organisatie.

11. Risicomanagement (managementletter 2018)

Bevinding: Wij adviseren u om het proces van risicomanagement te versterken via het implementeren van een integraal risicomanagement, waarbij er specifiek aandacht wordt besteed aan het tussentijds bewaken van de risico's en aan het implementeren van beheersingsmaatregelen en de follow-up hiervan, om de potentiële impact van de risico's te verkleinen. Er is op dit moment nog geen sprake van een gestructureerd proces inzake het tussentijds bewaken van de risico's, het implementeren van beheersingsmaatregelen en de follow-up hiervan, met als doel de potentiële impact van de risico's te verkleinen.

Follow-up: Er is nog geen gestructureerd proces inzake het tussentijds bewaken van de risico's geïmplementeerd.

Bijlage

Reikwijdte van onze werkzaamheden

Reikwijdte van onze werkzaamheden

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel over de jaarrekening 2023, teneinde vast te stellen dat deze een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente Vlaardingen, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Een jaarrekeningcontrole heeft niet als doel om enige zekerheid te geven over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder een risicoanalyse, analytische procedures, detailcontroles en, voor zover mogelijk en efficiënt, het testen van de interne-beheersingsmaatregelen die zijn gerelateerd aan en relevant voor de controle. Wij richten ons hierbij alleen op de interne-controleomgeving die relevant is voor onze oordeelsvorming over de jaarrekening.

Deze managementletter is gebaseerd op onze interim-controle als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2023. Volledigheidshalve merken wij op dat onze controlewerkzaamheden, analyse en evaluatie zijn uitgevoerd in het kader van de door uw gemeenteraad verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2023.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door ons als accountant van de gemeente Vlaardingen toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van het risico dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe en rechtmatige beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

De risico-inschattingen hebben niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing. Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel over de opzet, het bestaan en de efficiency van de interne beheersing als geheel en deze bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijs alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Daarnaast is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Indien wij aangesteld zouden zijn om een fraudeonderzoek bij de gemeente Vlaardingen uit te voeren, zouden wij wellicht andere bevindingen hebben geconstateerd en observaties hebben gerapporteerd dan die welke nu zijn opgenomen in deze managementletter.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL” of “Deloitte Global”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte-organisatie”). DTTL en haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichten of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteiten zijn aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belastingadvies- en juridische diensten, en diensten op het gebied van consulting, financial advisory, en risk advisory aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op haar meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 415.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte-organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.